

druga vprašanja, ki so v tesni zvezi z narodno blaginjo.

Zopet nova zagonetka, pravzaprav več zagonetek skupaj.

Kaj pa to tedaj, ko še ni zasiguran naš narodni obstoj? Ali do tistega časa ne pridejo na vrsto vprašanja narodne blaginje?

Ampak, za božjo voljo! Kako hočeš ti skrivnostni program zasigurati narodni obstoj, če se ti pa čisto nič ne mudi z vprašanji narodne blaginje? Ali ne veš, da tvori ravno narodna blaginja garancijo narodnemu obstoju? Narodna blaginja ima pa za predpogoj zadovoljivo kulturno in gospodarsko stanje naroda. Kulturno in gospodarsko stanje naroda je zopet produkt socialnih razmer. Narodno blaginjo — civilizacijo — ustvarja le ona politika, ki pozna tendence socialnega razvoja in potrebe družbe.

Vplivati torej na sigurnost narodnega obstoja, kakor nam veleva »naš« program, obenem pa se ne brigati za socialno vprašanje, je nonsens.

Dalje! »Naš« program nam narekujejo razmere, v katerih živimo!

Saj to so vendar socialne razmere.

»Oprti sami nase, se moramo boriti na vseh frontah za narodne in gospodarske zahteve, ki njih rešitev omogoča naš narodni obstanek.« Zopet »narodne in gospodarske« zahteve. Ta sistematična koordinacija teh pojmov mi služi v dokaz, da ima »naš« program jako nejasne pojme o narodnosti. Njegov pojem »naroden« je absolutno preozek. Narodno vprašanje in solvira gospodarsko vprašanje.

Pa glej kurioznost! Tudi v svojem pojmovanju ne ostaja »naš« program dosleden.

»Rešitev narodnih in gospodarskih zahtev omogoča naš narodni obstanek.« Kako to? Samo narodni obstanek? Zakaj pa ne tudi gospodarski obstanek? »Naroden« in »gospodarski« sta »našemu« programu enakovredna pojma. Kako more biti vsota dveh enakovrednih sumandov zopet le en sumand? Eden in eden je vendar dva in ne eden. Človeku se zdi nemogoče, da je mogoč pogrešek pri tako primitivni računski operaciji in želi rajši verjeti, da se je povspel »naš« program do pravičnejšega pojmovanja ravno v tem slučaju. Toda boljše je sovražnik »dobrega«; ta sovražnost pa je vzrok neskončni zmedenosti tega programa.

Pa še nekaj! Trditve, »ko bo naš narodni obstoj zasiguran, pridejo na vrsto druga vprašanja« in pa tri vrste nižje druga trditve, »boriti se moramo na vseh frontah za narodne in gospodarske zahteve, ki njih rešitev omogoča naš narodni obstanek«, obsegata to-le priznanje: rešitev narodnih in gospodarskih zahtev je predpogoj našemu narodnemu obstanku; potem šele pridejo na vrsto druga vprašanja.

Prosim, katera? Naštej mi jih, ti »naš« program, in nihče ti ne bo mogel odrekati genialnosti.

Vzemimo slučaj, da je danes naš narodni obstoj zasiguran. Ali bi sedaj lahko izpustili iz programa »narodne in gospodarske zahteve«?

V smislu »našega« programa že, ker te točke so programatične le toliko časa, dokler ni zasiguran naš narodni obstoj. Potemtakem nimajo n. pr. Angleži, Nemci, Francozi in sploh vsi zasigurani narodi (mislim, da razumem prav, če naštevam te narode v smislu »našega« programa kot zasigurane) v svojem programu »narodnih in gospodarskih« zahtev. Kdo se bo upal to trditvi? O da! »Naš« program trdi to v svoji neprekosljivi logiki.

Rekel sem prej: vzemimo slučaj, da je danes naš narodni obstoj zasiguran etc. Ali je pa mogoče, da bo naš narodni obstoj kdaj zasiguran? Ne — ne! Tudi ta premisa iz »našega« programa je povsem napačna. Naš narodni obstoj ne bo nikdar zasiguran. Vem, da se bo zdelo ta trditev marsikomu paradokсна, toda niti črkice ne morem izpustiti od nje. Sociološki aksiom je, da je posledica skupnega bivanja različnih družabnih tvorb neizogiben socialni boj. Ta boj neha za premagano socialno skupino v tistem trenutku, ko je popolnoma uničena. Zmagovalna skupina ostane pa še dalje v stiku s sosednimi skupinami, zato se socialni boj začneja za njo še z večjo srditostjo.

Zgodovina nam kaže narode — revne in močnejše, barbarske in kulturne, toda kaže nam jih v vednem socialnem boju. V vsej vesoljni zgodovini ne vem za trenutek, v katerem bi stala kaka socialna tvorba izven boja.

Grandiozen rimski imperij ni imel od svojih skromnih početkov pa do razpada niti enega veka, ki bi se mogel nazloviti: »doba zasiguranega obstoja«. Življenje narodov (kakor posameznika) je boj, in dokler traja boj, ne more biti govora o sigurnosti.

Iz te sociološke ekskurzije izhaja z logično doslednostjo, da tudi obstanek slovenskega naroda ne bo nikdar zasiguran. Če je pa temu tako, potem tudi ne pridejo

na vrsto nikdar »druga« vprašanja. Ne — ne! Saj so tudi samo fiksija »našega« programa. Do tu bi jaz imenoval »našega« programa prvi ali splošni del. Pričujoča analiza me opravičuje do naslednjih trditve:

1. »Naš« program ne pozna vsebine socialnega vprašanja.

2. Pojem »naroden« mu je preozek, zato

3. spravlja pojma »naroden« in »gospodarski« v koordinacijo.

4. Ne glede na to, da so skoraj vse premise napačne, je tudi konkluzija sama kot formalen postopek nelogična.

Program pa, ki šepa na tolikih materialnih in formalnih napakah, ne more biti program, ampak le absurdnost.

Ugovarjamo — mi mladi!

Oglaš se cela vrsta poklicanih in nepoklicanih »odvetnikov«, oglašim se tudi jaz. Štejte me med prve ali druge, vseeno, ali — »greh bi bil, ako bi k vsemu molčali« (»Učit. Tovariš« 6. II. 14.) Nisem član nobenega — veteranskega društva, tedaj tudi »veteran« nisem, ne z »ranami«, ne brez njih: a član sem naše Zaveze, in kakor takemu dovolite mi (kakor dosedaj vedno) svobodo besede v Zvezinem glasilu, v »Učit. Tovarišu«. Vse svoje trditve bom tudi podpisal, kar ni ravno čednost »veteranov«, in zanje ugovarjal iz oči v oči.

Od moškega nastopa Sežanskega učiteljskega društva sem je ogenj v strehi. Začetkoma navdušeno ploskanje, odobravanje, potem malodušnost, pojav naše hlapčevske nravi, nervoznost, obupovanje in končno — veličastna fanfara k retiradi. Zatrabil jo je »veteran z ranami«; Bog mu greh odpusti! Njemu so v prvi vrsti posvečene te vrstice. Ne rečem pa, da se ne upam povedati tudi drugim »veteranom«, kar njih tiče, o priliki. Ugovarjam pa v imenu »mladih«, onih »mladih«, ki vidijo rešitev le v krstu dela, ki hočejo, da bi beseda »organizacija« — meso postala. Ugovarjam vam »stari« veteran z ranami v imenu mladine — takrat zopet tržaške učiteljske mladine. Nekaj novega bo to, kaj ne?

V prvo, »veteran z ranami«, ugovarjam, da bi v vas bivala stanovska zavednost. Dokažem takoj! Žal vam je, da se je »onim možem« v sežanskem okraju izrekla potom Sežanskega učiteljskega društva ona — prijaznost, češ, »oni možje so svoj sklep na nekak način utemeljili«. Seveda so ga, samo škoda, da se niste o tem »načinu« bolj informirali! Vendar tega od vas nihče ne zahteva, pač pa bi se vi, gospod »veteran z ranami«, morali informirati o vzrokih, ki so provzročili ono famozno resolucijo Sež. učiteljskega društva, preden ste napisali članek v »Učit. Tovarišu« 6. februarja, ker to je zahtevala vaša stanovska zavednost. **Vam pa je za vzroke sežanskih kolegov manj negoli za one »šoli naklonjenih mož«, glavno je vam sedaj — one može prepričati itd., pa je rešena domovina.** V drugo vam »veteran z ranami« odrekam vsak čut kolegijskosti, vsako smisel za solidarnost, vsako zavest skupnosti. Dokažem! **Vam ona resolucija Sež. učiteljskega društva — bogve iz kakšnih povodov — ni prav. Zato — naj se linča predlagatelja, t. j. tovariša Hreščaka.** Najpogumnejšega v društvu hočete vreti iz društva, zato da bodo njegovi sovražniki triumfirali tem lažje čez njega! Veste li vi — čuden »veteran«, da resolucija, ki jo ogromna večina društva sprejme, ni več zasebno mnenje predlagatelja, temveč javna sodba društva, za katero sodbo društvo, ki ima količjak časti, do skrajnega odgovarja! Veste li to? Ne vemo, v kakšnih družtvih ste si vi hladili svoje »rane«, ali da do tega primitivnega socialnega nazora še niste prišli, temu se pa upravičeno čudimo. In še kako! Sežansko učiteljsko društvo — četudi (po vašem) manj delavno od goriškega — pa je v tem slučaju popolnoma v svesti si svoje odgovornosti napram učiteljskemu kakor tudi javnosti glede vprašanja solidarnosti. Preklicati, izdati tovariša — g. »veteran z ranami«, tega mladina ne pozna. Mi stojimo in pademo skupno! **Za kar sem glasoval, to je toliko, kolikor bi sam predlagal.** In slednjč bo menda možatost res pribežala le k mladini?

V tretjič vam, g. »veteran z ranami«, odrekam vsako pojmovanje o »delu«. Pravič: »Delo nas reši, ne pa puble fraze.« Delo je dvojno, telesno in duševno. Če ste vi, g. »veteran« — učitelj, odgovorite, kakor ste po večini dosedaj v šoli »delali«! Z motiko? Ne. Tedaj duševno. Aha, tedaj so tudi »besede« nekako delo? Da ali ne? Ako, ne, obesite »šolmaštrijo« na klin. Tedaj so tudi »akademične razprave« »predavanja« in sledeče jim »debate« delo, in sicer duševno delo. In to delo, če bo prav uvedeno, nas bo tudi rešilo. O tem smo tudi tržaški mladi tovariši prepričani.

V četrtič vam, g. »veteran z ranami«, odrekam vsako širje politično obzorje.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Dokažem! Vsa vaša politična modrost stremi za tem, da naj učitelji tej ali oni stranki — v »črevo lezejo«. Malce »brez rokavic«, ki so vam toli pri srcu, ali odkrito povedano. Ta politika je politika breznačelnosti. »Simpatije« si moramo iskati, v snu moramo še trepetati, da zaradi slabše prebave tega ali onega »rodoljuba« izgubimo težko pridobljene »simpatije«, ki se ponajveč reducirajo na milosten odzdrav in na pritrevanje »blagohotnega uvaževanja«. Ugovarjamo tej politiki — mi mladi! **Mi ne iščemo simpatij, mi iščemo moči; vemo, kje jo bomo našli — v narodu, preprostemu narodu namreč:** Odklanjati moramo vaše nasvete, g. »veteran«, mi korakamo v novi dobi novim idealom nasproti v trdni veri, da jih »dosežemo«, ne ozirajo se na kritike »veteranov«, in simpatije »krčmarjev« in »boutique« sploh. **In v tem korakanju vidimo, svoje delo in svoj spas;** ne vidimo pa tega, kar hočete vi »veterani« videti, namreč — namen razrušiti Zavezo. **Zaveza bo nam vsebina!** V prvi vrsti pa hočemo, da nas, dokler smo člani Zaveze, traktirate kakor — zaveznike! **Proti drugačnemu ravnanju ugovarjamo mi mladi!**

Toliko za danes, v začetku »burnega« leta 1914., ali slednje besede niso še izgovorjene. Per aspera ad astra! Po duševnih bojih do jasnosti. Najdite svojo pot, vam kličemo, vam — slov. učiteljskemu. Da so dosedanje poti bile v vsakem oziru prave — temu ugovarjamo mi mladi!

Trst 9. februarja 1914.

F. Kleinmayr.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor v četrtek, dne 5. februarja t. l., ob 11. uri dopoldne v ormoški okoliški šoli. Predsednik tov. Rajšp konstatira sklepčnost in tvori zborovanje. V uvodnih besedah omenja o uspehih v zadobitvi in porazdelitvi draginske doklade, kar vse je delo vsega organiziranega štajerskega učiteljskega društva. Nadalje pojasnjuje o sedanjem stanju regulacijskega vprašanja in o novih potih v njega dosego. Vendar nam ni mogel že sedaj o tej stvari podati še nič definitivnega, velikoveč bo, kakor doslej, skrb Lehrerbunda, da zvodi regulacijo do definitivnega konca. K sklepu nam je še povedal zanimiv dogodek, iz katerega smo posneli, da nam tudi državni uradniki niso naklonjeni, temveč da si vedno iščimo in najdemo oporo v nas samih. Svojo odsotnost so opravičili: Kosi, Canjko, Bezjak, Vaupotič, Valentinčič, Muzek, Gabršček, Lebar (ozeblina), Košar B. in Potrato. Po prečitju zapisnika zadnjega zborovanja se na predlog tov. Šijanca otvori takoj debata o proslavitvi 40letnega obstanka Orm. učiteljskega društva. Sklene se, sklopiti naše slavje z onim ormoške Čitalnice, ki dne 14. junija t. l. slavi svojo tridesetletnico. Na programu je: slavnostni govor, pevške in muzikalne točke, banket in popoldne korporativna udeležba pri Čitalniški slavnosti. Velikonedeljskemu, humskemu in ormoškemu učiteljskemu se izreče priznanje in zahvala za dosedanj trud in skrb za našo veselico. Ker so s tem, da ne priredimo veselice na lastne stroške, društvu in tudi posameznim članom prihranjeni precejšnji izdatki, se sklene soglasno, da plača vsak ud, po eno krono v obrambni sklad.

Tov. Šijanec interpelira nadalje tov. predsednika kot slovenskega odbornika štajerskega Lehrerbunda, zakaj se njega publikacije izdajajo v samonemškem jeziku in v nemških časnikih? Tov. Rajšp obljubi, da bo na pristojnem mestu povprašal in spravlil vprašanje na odborovi seji Lehrerbunda na razgovor. Prvo besedo o tem bo pa izpregovorila Zveza. Izmed dopisov je omeniti zahvalo dež. nadzornika g. P. Končnika in tov. Štrenkla na čestitko k štiridesetletnemu članstvu našega društva. Tt. Pinterič in Šijanec se izvolita za revizorja »Posl. reda« Zaveze. Oziraje se na dopis na zastopnika ljutomerskega učiteljskega v ondotnem okr. š. svetu, tov. Robiča, v 42. števil. »U. T.«, konstatira tov. predsednik, da mu ni mogoče dognati dopisnika dotične notice; vobče smo bili mnenja, da je bil tisti članek tukajšnjemu učiteljskemu — podvržen.

Iz poročila v tajništvu visoko rutiniranega tov. Rosine posnamemo, da ima društvo 49 udov: 39 rednih, 5 izrednih in 5 častnih. Od 54 v okraju uslužbenih učnih oseb je 6 nemških, 48 pa slovenskih; od teh je 42 včlanjenih, 6 jih stoji izven društva. Društvo je imelo 4 zborovanja in 5 predavanj ter dve odborovi seji. Društvo je koncentriralo svoja stremeljenja izvečine na definitivno rešitev vprašanja o učiteljskih plačah. Po delegatih je bilo društvo zastopano pri Zvezinih in Zvezinili zborovanjih.

Iz poročila v blagajništvu jako izvedenega tov. Šalmuna smo slišali, da se mu je posrečilo desolatno stanje naše blagajne povzdigniti na več kot 100 srebrnjakov gotovine; o, to je naš finančni geni!

Tri dame, in sicer gospe Trstenjakova, Pinteričeva in Šijančeva so račune pregledale in jih našle v popolnem redu. Tudi njemu se tov. predsednik zahvali za trud in požrtvovalnost.

O sanaciji naših slovenskih listov poroča tov. Rosina, ki pride do sklepa, da bi pač bilo najbolje, če si vsak učitelj naroči vse tri liste, ali pa, da si naročuje učiteljsko ene šole skupno. O tem, kar bo v tem oziru učiteljsko ukrenilo, se bo na prihodnjem zborovanju meseca maja osebno informiral.

Stanovski davek od draginske doklade po 2 kroni je plačalo vseh 10 šol ormoškega okraja; Zveza dobi 48 K, t. j. kolikor je vseh slovenskih učnih oseb., 10 kron se nakloni mariborskim učiteljskikom za knjižnico. (Učiteljskikom bi morali vsako leto objaviti v »Učit. Tovarišu« račun o svojem hiševanju; opomba poročevalca.)

Kot novi ud pristopi društvu tov. Megla Olga od Sv. Lenarta. Kot član zopet vstopi tov. Vertot. Na predlog tov. Žolnirja se izvoli dosedanji odbor z vzklikom nanovo. Istemu tovarišu se poveri naloga, da predloži na prihodnji uradni konferenci načrt, po katerem bi se od nekdanjega nadučitelja pri Sv. Bolfenku Fr. Rakuša izdala knjiga »Domoznanstvo ormoškega okraja« pregledala, popravila in pomnožila.

Soglasno je bil sprejet predlog tov. Porekarja, da se naš štiridesetletni član S. Štrenkl imenuje častnim članom našega društva.

Kot delegata k Zvezinemu zborovanju v Mariboru se izvolita tt. Porekar in Pinterič. — Tov. Žolnir je za to, da bi naj v času, ko bo zboroval štajerski deželni zbor, priredilo vse štajersko učiteljsko manifestacijski shod v Gradcu, ki bi naj dokumentiral, da s polovičarstvom nismo zadovoljni. T. Rajšp obljubi stvar izprožiti pri Zvezi in Bundu.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. februarja t. l. v Gornjem gradu. Predsednik Kelc pozdravi v pičlem številu navzoče društvenike, zopetno omenjajoč, da bi uživali vsi, trpeli pa samo nekaterniki. Kakor se obžaluje povsod, je tudi pri nas to žalostna prikazen, da se vidijo in vsakem zborovanju skoraj vedno enoisti obrazi. Bo li po pridobitvi doklad postalo tudi v tem oziru kaj bolje? — Dotičnemu bivšemu društvniku, ki je na neki okrožnici opomnil »sik!!!!!!« bdi omenjeno, da je lahko ud Zveze. — Po prečitju in odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja se preide k dopisom Zaveze, o katerih se je na predlog predsednikov z ozirom na okrožnico z dne 11. januarja t. l., št. 177, sklenilo sledeče: »Ker ministrstvo za bogoslovje in nauk naredbenim potom zahteva, naj bi se pri šolskem pouku zanimalo mladino za mornarstvo in njegov pomen za državo v gospodarskem in kulturnem oziru, se nudi letos jugosl. avstrijskemu učiteljskemu o zborovanju Zaveze v Pulju najlepša prilika, da vsak udeleženec prouči mornarstvo natančneje, o čemer bi obravnavali pri domačih družtvih in naših listih. Vodstvo Zaveze se tedaj naproša, da si pridobi za navedeno zborovanje predavatelja vezčaka, ki bi po možnosti obravnaval o razvoju, ustroju in velikem pomenu mornarstva za razvijajoče se Jugoslovanstvo vobče in za Slovence še posebej. Z ozirom na okrožnico z dne 11. jan. t. l., št. 176., se je sklenilo naročiti »Popotnika« za okrajno društvo in okrajno učiteljsko knjižnico ter poplačati ves dosedanji dolg. Priporoča se vsem učiteljskim osebam tega okraja, da si naroče »Učiteljskega Tovariša«, kar bo po prejetju doklad tem bolj omogočeno.

kakor je bilo do sedaj. Vrh tega mora biti — zaradi sklepov okrajnega šol. sveta — vsaka šola naročena na »Zvonček«, »Popotnik«, in »Slov. Šolsko Matico«. Nabiranje za »Učiteljski sklad« se je začelo že lanskega leta, a napreduje še vedno slabo; do konca tega meseca mora biti vse plačano. — Predsednik Kelc je nato predaval o »Slovanstvu in njegovi bodočnosti s posebnim ozirom na šolstvo«. Predavanje je bilo sprejeto z velikim odobravanjem ter se mu je podpredsednik tovariš Trčak zahvalil še posebej v imenu društva. Ko se je sklenilo, da se prihodnje zborovanje vrši pri Sv. Frančišku Ksav., zaključil predsednik, zahvaljujoč se na potrpežljivosti in trudu navzočnikov, v vsakem oziru zanimivo in živahno zborovanje.

Srednješolski vestnik.

† Celjsko gimnazijsko vprašanje. Sestavila in razposlala se je spomenica, v kateri se je natančno utemeljila zahteva Slovencev po samostojni višji gimnaziji s slovenskim poučnim jezikom v Celju. Čas bi bil, da bi storili naši slovenski državni poslanci v tej zadevi kakšen korak. Osobito je dolžnost poslanca Savinjske doline dr. Korošca in pa v Celju nastanjenega dr. Benkoviča, da zainteresirata svoj klub za celjsko gimnazijsko vprašanje in da v prilog tej naši želji nastopita tudi v parlamentu. Izgovarjati se pač ne moreta, da bi o vsej zadevi ne bila poučena in če nič ne storita, da bo videlo, da imamo poslance samo za to, da se plazijo za vlado in nemški klerikalci na kolenih in si upajo zatajiti vsako našo narodno zahtevo.

† Šolska imenovanja na Hrvaškem. Za ravnatelja na bjelovarski gimnaziji je imenovan tamošnji profesor in začasni upravitelj dr. D. Trbojevič, za ravnatelja na senjski realni gimnaziji pa je imenovan tam. profesor in začasni upravitelj Ernest Paschera.

Politiški pregled.

* Deželni zbor hrvaški je po poročilu poslanca dr. Šurmina sprejel predlog, da se odpravi celibat učiteljev.

* Vsesplošno oboroževanje. V prihodnjih petih letih bodo evropske velesile izdale za oboroževanje 46 milijard, in sicer: Avstro - Ogrska 4:5, Nemčija 10, Italija 3:5, Rusija 12, Francija 8 in Anglija 8 milijard. — Kaj bi se lahko s tem denarjem napravilo na socialnem in kulturnem polju!

* Volitve v istrski deželni zbor. Istrski deželni zbor je vlada razpustila. — Kakor poročajo iz Trsta, se bodo vršile v Istri nove volitve šele meseca maja ali junija tega leta.

* Za civilno poroko v Italiji. Laška vlada je vložila predlog, po kateri hoče dati prednost civilni poroki pred cerkveno, in grozi duhovnikom, ki bi poročali, preden se zakon sklene po stanovskem uradu, s kaznimi od 200 do 1000, če pa to večkrat store, od 400 do 2000 lir. Brez kazni pa duhovniki ostanejo, če stanovski urad zakon prej legitimira, preden razsodi sodnik.

Kranjske vesti.

—r— Regulacija učiteljskih plač na Kranjskem. »Tagespost« poroča iz Ljubljane: Trdi se, da namerava dežela regulirati učiteljske plače tako, da se ustanove 4 plačilni razredi po 1600, 1900, 2200 in 2600 kron in s triletnicami po 80 kron. Zdaj se vrše še pogajanja z vlado, ki se kakor se trdi, zavzema za plačilne razrede po 1600, 2000, 2400 in 2800 kron in za triletnice po 100 K. — »Slovenec« pravi, da se je informiral na merodajnem mestu in zvedel, da je vest »Tagespost« brez vsake podlage. — Gotovo je, kolikor vemo mi, da se bodo plače regulirale! Kako — tega danes še ne moremo povedati. Učiteljske organizacije so vztrajno na delu. Zaupajte jim!

—r— Kletarski tečaj v Črnomlju priredi kranjska kmetijska šola na Grmu dne 13. in 14. februarja t. l. Na tečaju se bo predavalo o trgatvi, kipeju mošta, o pravnem ravnanju z moštom in vinom, o sestavi vina. Nadalje tudi o čiščenju in filtriranju vina, kakor tudi o ravnanju z volnini vini. Predavanja bodo v zvezi s praktičnimi vajami v kleti. Ker bo udeležba z ozirom na praktične vaje omejena, se pripusti k tečaju le omejeno število udeležnikov, katere se bode izrecno sprejelo. Za udeležbo se je glasilo po dopisnici najzadnje do 16. t. m. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija — Kranjsko).

—r— Kaj je z nadzornikom Simonom? Krajni šolski svet v Trziču poroča:

* To predavanje o priliki priobčimo. U r e d n.

»Za novo šolsko zgradbo je bilo poslanih 13 načrtov. V presojo teh je bila izvoljena posebna komisija, sestojala iz predsednika primarija in deželnega poslanca dr. Gregoriča, tajnika deželnega stavbnega urada nadsvetnika Klinarja, c. kr. okr. šolskega nadzornika Maierja, arhitekta p. Anzelma Wernerja in predsednika krajnega šolskega sveta župnika Potokarja.« — Čudno se nam zdi, da so ob sestavi te komisije prezrli nadzornika Simona, pod katerega področje spada vendar Trzič. Ampak Simona so potisnili v kraj in so šli po Maierja v Ljubljano. To je vendar razžalivo zapostavljanje, ki bi ga nadzornik Simon ne smel kar tako vtakniti v žep. Nadzornik Maier pa se je pokazal — kolegialnega! Saj smo vedno pravili, da se Simonu kot nadzorniku ne bo dobro godilo. Ako nam ni verjel, nam pa sedaj verjame.

Goriške vesti.

—g— Nova mestna šola v Gorici. Na zadnji seji občinskega sveta je bil sprejet načrt za novo šolsko poslopje v ulici Caterina Percotto, ki bo stalo 45 tisoč kron. Tako dobe naši laški someščanje zopet novo učilnico, slovenski davkoplačevalci v mestu smemo plačevati le razne doklade in podobne »sladkosti« — drugo dobe pa Italijani.

—g— »Slovenska šola«. V nedeljo dne 1. februarja, se je vršil v Trziču v restavraciji »International« ustanovni občni zbor društva »Slovenska šola«. Društvo si je stavilo za nalogo, da uredi vse potrebno, da se ustanovi v Trziču prepotrebna slovenska ljudska šola. Zborovanje je bilo jako dobro obiskano. Zborovanju je predsedoval g. Grgolič, govori-la sta tudi dr. Rybač in dr. Vilfan. V društvo se je vpisalo nad 50 članov. Med prebivalstvom vlada za to društvo veliko zanimanje, in upati je, da doseže v kratkem svoj vzvišeni namen v prid tržiških Slovencev in v prid slovenskemu narodu.

Tržaške vesti.

—t— Südmarka v Škedenju pri Trstu ima v svoji skupini 25 članov. Na svojem občnem zboru so izvolili v skupinski odbor med drugimi sledeče »pristine« Nemce: Hajdušek, Sluga, Krajger.

—t— O pokojnem Antonu Valentiču piše »Edinost«: Žal nam je, da ne moremo vseh dokazov ljubezni in spoštovanja, ki jih je hvaležno ljudstvo podalo pokojnemu Antonu Valentiču ob njegovi smrti, opisati tako, kakor bi bil zaslužil ta vzorni mož. Že v Trstu se je zbrala pred hišo žalosti velika množica. Videli smo zastopnika magistrata, asesorja Novaka, nadzornika Matejčiča in Nekermana, več slovenskih poslancev, mnogo bivših kolegov pokojnikovih (obeh narodnosti), intimnih njegovih prijateljev in celo vrsto drugih spoštovateljev. Spremljali so pokojnika do blizu openske ceste, kjer so gostje posedli v kočije in se je nadaljevala žalostna vožnja do obeliska. Tu so sprejeli Openci z žalostjo svojega bivšega vzornega učitelja in velikega dobrotnika. V izpovedu je bilo naravnost ogromno število domačinov in žalovalnih gostov iz mesta, okolice, s Krasa in tudi iz oddaljenih krajev. Zlasti učiteljsva je bilo veliko, a vsem se je izražalo na obrazu, da prisostvujejo z vso dušo temu žalnemu slavlju. V cerkvi in na pokopališču je pevalo društvo »Zvon« žalostinke; bil je to zadnji izraz hvaležnosti soustanovitelju in podpiratelju tega društva, zadnji pozdrav nekdanjemu navdušenemu pevcu. — Govoril pa mu je zadnji pozdrav ob grobu gospod šolski ravnatelj in deželni poslanec Stefan Ferluga. Slavil je pokojnika kot uzornega učitelja, vestnega vzgojevalca mladine, zvestega tovariša in prijatelja, širitelja pouka o racionalnem kmetijstvu, značajnega moža in zvestega sinu slovenskega naroda. S pretresljivimi besedami se je poslovil govornik od pokojnika in vsega ljudstva. Govor je bil tako pretresljiv, da se niti najpostavnejši možje niso mogli ubraniti solz. V tem hipu se je obračalo splošno najgloblje sočutje v žalost potopljeni rodovini, ki jo je pokojnik tako iskreno ljubil, da moremo reči, da so redke rodovine, v katerih bi vladala taka po ničemer kaljena harmonija, kakor v Valentičevi. In če jo more sploh kaj utolažiti po tem hudem udarcu, naj ji vsi ti neštevilni dokazi najresničnejše ljubavi in spoštovanja pomagajo preko teh najgrenkejših ur. — Na grobu pokojnega Valentiča pa klije cvetka nevenljive hvaležnosti vseh, ki jim je izkazoval dobrote s svojim blagoslovljenim delovanjem. Nemimljiva čast njegovemu spominu!

Istrske vesti.

—i— Dve novi laški šoli v Istri. Istrski deželni odbor je Legini ljudski šoli v Sv. Jakobu na Merezigah in v Chiusiju na

Lošinju podeželi. Potrebe za to seveda ni čisto nobene, ker sta te dve šoli le pollaščevalnici ondotnega hrvaškega ljudstva.

—i— Nove šole v Pulju. Te dni so v Pulju pričeli z zidanjem poslopja za držav. nemško realno in državno nemško deklisko šolo. Stroški so proračunjeni na en milijon kron. Vsa znamenaja kažejo, da so gospodje na Dunaju trdno prepričani, da je Pulj skozinskoz pristno nemško mesto, zato tudi tu o kakšni hrvaški državni šoli ne more biti govora. Realna bo seveda stala precej prazna kakor sedanja, na kateri maturira vsako leto 8—10 dijakov. Sploh se iz vsakoletnega števila dijakov opaža, da so tukajšnje srednje šole nekaka domena privilegiranih slojev. Seveda je tudi nemški učni jezik mnogo vzrok na dijaški suši tukajšnjih srednjih šol. Gimnazija in realna bi se gotovo napolnili, če bi se nastanili paralelni razredi s hrvaškim učnim jezikom vsaj do četrtega razreda. V tem oziru bi bilo že čas kaj storiti.

Koroške vesti.

—k— Boj za šolstvo, predvsem za ljudsko šolo je postal posebno hud in oster na Koroškem. — Šolsko vprašanje je stopilo sedaj v deželi popolnoma v ospredje in je eno najaktualnejših kulturno-politiških vprašanj na Koroškem. Kakor znano, je izdelal dr. Steinwender za Koroško šolsko reformo baje po vzorcu solnograške šolske reforme, ki je vse prej kot napredna. S to reformo se ubija ljudsko šolstvo, s to reformo se nudi prilika izobrazbe samo gmotno boljšim učencem, otroci ubožnejših pa imajo komaj priliko, da se nauče brati in pisati, kar potem zopet lahko pozabijo. In to reformo, ki je napravila že dolgo trnjevo pot, so nemški naprednjaki sprejeli. Kako bi se označil ta kulturni škandal koroške dežele pravilno in po zaslužnju, ni težko uganiti. V tem boju prebivalstva nižjih slojev v deželi za svoje šole in za izobrazbo svojih otrok je priskočilo na pomoč zatiranim društvu »Freie Schule«. To društvo je sicer nemško, toda ravno v tem vprašanju zasleduje zgolj kulturne namene in upamo tudi, brez razlike narodnosti. To društvo je izdalo na tisoče krožnic, ki temeljito pobijajo dr. Steinwendrovo koroško šolsko reformo in ki jasno kažejo, kaj hočejo doseči nasprotniki ljudske izobrazbe in v kateri tabor so zašli takozvani nemški naprednjaki. Poleg tega je prirédilo to društvu devet velikih shodov v prilog razvoju koroškega ljudskega šolstva. Ti shodi so se vršili v Celovcu, v Beljaku, v Spitalu, v Velikovu, na Beli, v Volšperku, v Trgu, v Št. Vidu in v Trziču in so bili povsod nepričakovano številno oibskani. Na teh shodih se je stavilo nemške naprednjake pred alternativo, da se pokažejo res kot taki, ali pa da izjavijo, da so vsaj glede tega vprašanja že v klerikalnem taboru. To bodo pokazali nemško-napredni deželni poslanci pri glasoivanju za šolsko reformo. Da se ubijajo s to reformo pred vsem Slovenci na Koroškem, ni treba še posebno omenjati. Znano je, da ima dr. Steinwender za slovensko ljudsko šolo na Koroškem vedno le eno oko, in še to slabo vidi. Dalje se je poudarjalo na shodih, da je odpor proti tem napadom na ljudsko šolo narodnostna in socialna dolžnost vsega zavednega prebivalstva. Zastopniki Koroške se pozivljajo, da se oproste diktature dr. Steinwenderja in dajo prebivalstvu, davkoplačevalcem to, kar jim v urejeni državi po vsej pravici tudi gre. In to zahtevamo tudi Slovenci na Koroškem.

Splošni vestnik.

NAPREDEK SLOVENCEV V KULTURNEM OZIRU.

Po ljudskem šteju iz leta 1910. je bilo na našem jugu analfabetov: med Nemci 4·15 %, med Slovenci 15·40 %, med Italijani 17·42 odstotkov in med Srbohrvati 63·67 odstotkov. Ako uvažujemo, da so Nemci na našem jugu večinoma sami uradniki, potem se ni čuditi, da so analfabeti v njih vrstah tako maloštevilni. Če torej izznamemo Nemce, ki pravzaprav itak ne pridejo v poštev, ker na našem jugu nikjer ne tvorijo avtohtnega prebivalstva, stojimo Slovenci na jugu v prosvetnem oziru na prvem mestu, ker je med nami samo 15·40 odstotkov nepismenih ljudi. — Leta 1910. je bilo na avstrijskem jugu 94·43 odst. Nemcev, 81·74 Italijanov, 79·31 odst. Slovencev in 35·48 odst. Srbohrvatov, ki so znali čitati in pisati, dočim je bilo leta 1900. pismenih 88·61 % Nemcev, 71·06 % Italijanov, 65·67 % Slovencev in 24·00 odstotkov Srbohrvatov. Slovenci smo torej v zadnjem desetletju napredovali glede pismenosti za 13·46 odst. in izkazujemo potemtakem med vsemi narodi na tem polju največji napredek, ker so Srbohrvati napredovali samo za 11·48 odst., Italijani samo za 10·68 odst., Nem-

ci pa celo samo za 5·82 odstotkov. — Zanimivo je tudi odstotno razmerje pismenih in nepismenih v posamnih življenjskih razdobjih. Moških med 10. in 20. leti je večjih med Slovenci čitanja in pisanja 95·91 odst., ženskih v isti starosti pa 95·94 %, dočim je moških v isti starosti med Italijani pismenih samo 93·4 odst., ženskih pa 92·7 %. — V starosti od 20. do 30. let je bilo leta 1910. pismenih Slovencev 93·4 %, Slovencev pa 92·8 odstotkov. Tudi v tej skupini so Italijani za Slovenci, ker je pismenih Italijanov v tej starosti samo 92·2 %, Italijank pa celo samo 87·8 odstotkov. — Tudi v starosti od 30. do 40. let je razmerje glede pismenosti med Slovenci in Italijani skoraj enako. — Ljudsko štetje namreč izkazuje v tej starosti 88·5 odst. pismenih Slovencev in 86 odstotkov pismenih Slovencev, dočim je pismenih Italijanov 88·7 odstotkov, pismenih Italijank pa samo 82 %. — Ti statistični podatki nam pričajo, da stopamo Slovenci na kulturnem polju vedno naprej. To napredovanje pa bi bilo gotovo lepše, da nas na vseh koncih in krajih tako neusmiljeno ne zatirajo. A pot našega naroda je naprej, je delo in uspeh slovenskega šolstva in učiteljstva!

IV. vseslovanski čebelarški shod, ki bi se imel vršiti leta 1913. v Pragi, a je bil zaradi vojne na Balkanu preložen na leto 1914., se vrši nepreklicno v Pragi v dneh od 7.—16. avgusta. Obenem se priredi tudi velika čebelarška razstava. Na shodu samem bodo predavali najboljši čebelarji slovenskih narodov, tako da ta shod slovenskih čebelarjev nikakor ne bo zaostajal za prejšnjimi, prirejenimi v Sofiji, Belgradu in Moskvi. Protektorat shoda je prevzel občinski svet kraj. stolnega mesta Prage. Pripravljalni odbor, v katerem so člani odborov »Deželnih osrednjih čebelarških društev« s Češke, Moravske in Šlezije, skrbi že sedaj za to, da bi bilo slovenskim gostom bivanje v Pragi in v vsem kraljestvu Češkem kar najbolj prijetno. Čebelarji vseh slovenskih narodov bodo sprejeti v Pragi s pravo slovensko gostoljubnostjo. Po shodu obiščejo udeleženci znamenitejša mesta češka, kakor Plzenj, Tabor, Melnik, Kraljevi Gradec in na Moravskem Brno. — Velika čebelarška razstava naj poda sliko napredka v čebelarstvu Češke, Moravske in Šlezije. Dolžnost naših čebelarških organizacij je, da se v velikem številu udeležijo te vseslovenske gospodarske manifestacije.

Millionska ustanova za škrofulozne otroke. Neki meščan mesta Charlottenburg je daroval mestu Charlottenburg en milijon mark. Obresti se porabijo za škrofulozne otroke. Isti mož je Berlinu daroval 5.000.000 mark za ustanovitev šol v gozdih.

Razgled po šolskem svetu.

— Albanščina na zaderskih srednjih šolah? Zaderski »Nar. List« piše, da se po prizadevanju zunanjega ministrstva na zaderskih srednjih šolah v najkrajšem času uvede kot učni predmet — albanščina. Dijakom se po dovršenih naukih obeča lepa bodočnost v Albaniji, in sicer bodo absolventi hrvaške gimnazije nastavljeni v Skadru, absolventi italijanskih šol pa v Valoni.

— Vseučiliška vest. Ban je dovolil srednješolskemu profesorju v Zagrebu dr. Stjepanu Ivšiču predavati na vseučilišču primerjalno slovensko slovnico.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Nihče ne more ponarejati Kathreinerjeve Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat varljivo slično posnema posod znana zavoinina s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte promotiti in zavrnite vse posnematke!

Vse drugo kot Kathreiner, zlasti odprto, odlehtano blago, je, če še tako ceno, večinoma mnogo predrago plačano.